

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT**TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT**

Valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta antaman asetuksen (VMA 150/2007 ja sen muutoksen VMA 549/2008), 4 luvun **19–29 §:ssä** määritellään tilinpäätöksen liitetietoina esitettävät tiedot.

Liitetiedot on esitettävä järjestelmällisellä tavalla niin pitkälti kuin se on käytännössä mahdollista. Kuhunkin taseen ja tuloslaskelman erään sisältyvät viittaukset mahdolliseen liitetietoon ja päinvastoin (IAS 1.104) lisäävät liitetietojen luettavuutta. Vastaavan liitetiedon esittäminen viimeistä edelliseltä tilikaudelta (vertailutieto) on suositeltavaa silloin, kun tämä selventää tuloslaskelma- ja tase-erän sisältöä.

Liitetiedot on suositeltavaa esittää seuraavassa järjestyksessä:

Ilmoitus siitä, että tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu luottolaitostoinnista annettua lakia, valtiovarainministeriön luottolaitoksen ja sijoituspalveluyrityksen tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä antamaa asetusta sekä Rahoitustarkastuksen määräyksiä

- tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
- taseen liitetiedot
- tuloslaskelman liitetiedot
- vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot
- henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot
- omistukset muissa yrityksissä
- muut liitetiedot
- konserniin kuuluvaa valvottavaa koskevat liitetiedot.

Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot¹

Tilinpäätöksen laatimista koskevana liitetietoina tulee esittää seuraavat tiedot:

- Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja -menetelmät, joita ovat muun muassa
  - *korkotuottojen ja korkokulujen* laskennassa ja kirjaamisessa noudatetut periaatteet
  - muiden merkittävien *tuottoerien*, kuten palkkio- ja osinkotuottojen, kirjaamisessa noudatetut periaatteet
  - *rahoitusinstrumenttien* luokittelu- ja arvostamisperiaatteet
  - *selvityspäiväkäytäntö* rahoitusinstrumenttien osto- ja myyntisopimuksia kirjattaessa
  - rahoitusvarojen *arvonalentumistappioiden* määrittämis- ja kirjausperiaatteet

---

¹ VMA 19 §.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

- *sijoitus- ja muiden kiinteistöjen* arvostamisperiaatteet, suunnitelman mukaisten poistojen, arvonalentumisten sekä mahdollisten arvonkorotusten määrittämis- ja kirjausperiaatteet
- muut merkittävät *tuloslaskelmaerien* kirjaamista sekä *taseeseen ja taseesta poiskirjaamista* koskevat periaatteet.
- Perustelu, jos tuloslaskelman tai taseen esittämistapaa on muutettu, sekä muutoksen vaikutukset.
- Oikaisut, jotka on tehty edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin tämän muutoksen vuoksi.
- Selvitys, jos edellistä tilikautta koskevat tiedot eivät ole vertailukelpoisia päättyneen tilikauden tietojen kanssa.
- Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset, jos ne eivät ole merkitykseltään vähäisiä.
- Sellaiset yksittäiseen tase-erään sisältyvät osat, jotka koskevat useampaa tase-erää, jos tieto on olennainen.
- Peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muuttaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset sekä velat ja muut sitoumukset Suomen rahaksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia.

Valvottava, joka soveltaa **käypään arvoon arvostamisen mahdollisuutta**, esittää tilinpäätöksen liitetietoina kaikki ne tiedot, jotka IAS 39 -standardin "*Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen, käypään arvoon arvostamismahdollisuus*" mukaan tulee esittää.² Rahoitustarkastus ei anna soveltamis- ja tulkintaohjeita, vaan kaikki noudattavat *käypään arvoon arvostamisen mahdollisuuteen* liittyviä, kulloinkin voimassa olevia IFRS-säännöksiä.³ Valvottava esittää myös tase-eriä koskevissa liitetiedoissa *alkuperäisen kirjaamisen yhteydessä käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien* erän, silloin kun se on tarpeellista esim. erien "Saamistodistukset" ja "Osakkeet ja osuudet" erittelyissä.

Tase-eriä koskevia liitetietoja

Jos tasekaavassa sisennettynä esitettyjä tase-eriä on VMA:n 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella yhdistelty, on nämä esitettävä liitetiedoissa eriteltynä.

Saamiset luottolaitoksilta

Luottolaitosten tilinpäätöksessä erän erittelystä tulee ilmetä erikseen keskuspankilta (Suomen Pankki) olevien, muiden kuin vaadittaessa maksettavien saamisten määrä. Erittelynä voidaan esimerkiksi esittää seuraavasti:

² Ks. standardi 3.1, alaluku 6.1.1 "Rahoitusvarat", kappale 9 (b), IFRS 7 jne..

³ JOS valvottava aikoo soveltaa tätä mahdollisuutta, sen tulee ilmoittaa siitä Rahoitustarkastukselle vähintään 3 kuukautta ennen aiottua käyttöönottoa. Ks. standardi 3.1, pääluku 12 "Raportointi" Rahoitustarkastukselle.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

	Yhteensä	Vaadittaessa maksettavat	Muut kuin vaadittaessa maksettavat
Keskuspankilta	xxx	----	xxx
Kotimaisilta luottolaitoksilta	xxx	xxx	xxx
Ulkomaisilta luottolaitoksilta	xxx	xxx	xxx
Saamiset luottolaitoksilta yhteensä	xxx	xxx	Xxx

Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä

Luottolaitokset esittävät luotonannosta syntyneet saamisensa eriteltyinä Tilastokeskuksen virallisen sektoriluokituksen⁴ mukaisesti seuraavasti:

Yritykset ja asuntoyhteisöt	xxx
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	xxx
Julkisyhteisöt	xxx
Kotitaloudet	xxx
Kotitalouksia palvelevat voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	xxx
Ulkomaat	xxx
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä yhteensä	xxx

Erikseen on esitettävä niiden saamisten yhteismäärä, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla, sekä ne saamiset, joille ei kirjanpidossa ole kerrytetty korkotuottoa.

Saamisista tilikaudelle kirjatut arvonalentumistappiot eritellään seuraavasti:

Arvonalentumistappiot vuoden alussa	xxx
Tilikaudella kirjatut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	+ xxx
Tilikaudella kirjatut ryhmäkohtaiset arvonalentumistappiot	+/- xxx
Tilikaudella peruutetut saamiskohtaiset arvonalentumistappiot	- xxx
Arvonalentumistappiot vuoden lopussa	xxx

*Saamistodistukset*⁵

Saamistodistukset esitetään rahoitusvälineryhmittäin ja jaoteltuina julkisesti noteerattuihin⁶ ja muihin. Erikseen on esitettävä ne saamistodistukset, jotka sisältyvät tase-erään "Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset".

Saamistodistukset on lisäksi suositeltavaa esittää vaadetyyppeihin jaoteltuna.

Erikseen on esitettävä ne saamistodistukset, joilla on huonompi etuoikeus kuin velallisen muilla veloilla, samoin kuin niiden saamistodistusten yhteismäärä, jolle ei kirjanpidossa kerrytetä korkotuottoa. Näin ollen erittelynä voidaan esimerkiksi esittää:

⁴ Euroopan unionin tilinpitojärjestelmän EKT95:n perusluokituksen mukaiset sektorit.

⁵ Luottolaitosten osalta erittely koskee myös tase-erää "Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset".

⁶ Julkisesti noteeratulla arvopaperilla tarkoitetaan osaketta ja siihen verrattavaa arvopaperia, joka noteerataan NASDAQ OMX Group Inc:n, selvitysyhtiössä (Helsingin pörssissä) taikka siihen verrattavassa ulkomaisessa pörssissä tai joka on arvopaperimarkkinalain 3 §:ssä ja 3 a §:ssä tarkoitettu markkina-arvopaperi.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Liikkeeseenlaskija /rahoitusvälineryhmä	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat	xxx	xxx	Xxx
Eräpäivään asti pidettävät	xxx	xxx	Xxx
Valtion velkasitoumukset			
Kuntatodistukset			
Valtion liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	xxx	xxx	Xxx
Valtion velkasitoumukset			
Kuntatodistukset			
Valtion liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Myytävissä olevat	xxx	xxx	Xxx
Valtion velkasitoumukset			
Kuntatodistukset			
Valtion liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut saamistodistukset			
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä*	xxx	xxx	Xxx
Saamistodistukset yhteensä	xxx	xxx	Xxx
- joista keskuspankkirahoitukseen oikeuttavia	xxx	xxx	Xxx
- joista yhteensä ne, joille ei kerrytetä korkoa			
- joista huonommalla etuoikeudella olevat			

* erittely seuraavassa taulukossa

Liikkeeseenlaskija /rahoitusvälineryhmä	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat			
Eräpäivään asti pidettävät	xxx	xxx	xxx
Pankkien sijoitustodistukset			
Yritystodistukset			
Pankkien liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut saamistodistukset			
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät	xxx	xxx	xxx
Pankkien sijoitustodistukset			
Yritystodistukset			
Pankkien liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut saamistodistukset			
Myytävissä olevat	xxx	xxx	xxx
Pankkien sijoitustodistukset			
Yritystodistukset			
Pankkien liikkeeseen laskemat			
joukkovelkakirjat			
Muut saamistodistukset			
Muiden kuin julkisyhteisöjen liikkeeseen laskemat saamistodistukset yhteensä	xxx	xxx	xxx

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Rahoitusleasingsopimuksin vuokralle annettu omaisuus

Tase-erän "Leasingkohteet" mukainen omaisuus eritellään seuraavasti:

Ennakkomaksut	xxx
Koneet ja kalusto	xxx
Kiinteä omaisuus ja rakennukset	xxx
Muu omaisuus	xxx
Yhteensä	xxx

Osakkeet ja osuudet⁷

Osakkeet ja osuudet esitetään rahoitusvälineryhmittäin seuraavasti:

- kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät
- myytävissä olevat.

Ne jaotellaan julkisesti noteerattuihin ja muihin, ja erikseen esitettynä osakkeet ja osuudet luottolaitoksissa tase-erittäin. Erittely voidaan esittää esimerkiksi:

Tase-erä	Julkisesti noteeratut	Muut	Yhteensä	joista luottolaitok- sissa
Osakkeet ja osuudet				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät				
Myytävissä olevat				
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityk- sissä				
Osakkeet ja osuudet omis- tusyhteisyhteisöissä				
Yhteensä				
- joista hankintameno				

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten nimellisarvot esitetään eriteltyinä suojaamistarkoituksessa tehtyihin johdannaissopimuksiin ja ei suojaamistarkoituksessa pidettäviin johdannaissopimuksiin ja sopimuslajeittain.

Korkojohdannaiset
Termiinisopimukset
Optiosopimukset
Ostetut
Asetetut
Koronvaihtosopimukset

Valuuttajohdannaiset
Termiinisopimukset

⁷ Osakkeet ja osuudet kattavat tase-erät "Osakkeet ja osuudet", "Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyhteisöissä" ja "Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvista yrityksistä". Erittely tulee esittää siten, että ne ovat täsmäytettävissä näihin tase-eriin.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Optiosopimukset
 Ostetut
 Asetetut
 Koron- ja valuutanvaihtosopimukset

Osakejohdannaiset
 Termiinisopimukset
 Optiosopimukset
 Ostetut
 Asetetut

Muut johdannaiset
 Termiinisopimukset
 Optiosopimukset
 Ostetut
 Asetetut

Johdannaisopimuksista esitetään käyvät arvot (positiiviset/negatiiviset) sekä nimellisarvot. Nimellisarvot on suositeltavaa esittää eriteltyinä sopimuksen jäljellä olevan maturiteetin mukaan kolmeen tai vaihtoehtoisesti neljään maturiteettiluokkaan:

alle 1 vuosi
 1–5 vuotta
 yli viisi vuotta tai kolmas luokka jaoteltuna edelleen
 5–15 vuotta
 yli 15 vuotta.

Erikseen ilmoitetaan niiden sopimusten yhteismäärä, joissa vastapuolena on samaan konserniin kuuluva yritys.⁸

Erittelynä voidaan esittää esimerkiksi erikseen suojaamistarkoituksessa ja muut kuin suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset:

	Kohde-etuuden nimellisarvo				Yhteensä	Käypä arvo	
	Alle 1 v	1–5 vuotta	5–15 vuotta	Yli 15 vuotta		Positiivinen	Negatiivinen
Suojaamistarkoituksessa tehdyt sopimukset							
Korkojohdannaiset							
- termiinisopimukset							
- optiosopimukset							
-- ostetut							
-- asetetut							
- koronvaihtosopimukset							
Valuuttajohdannaiset							
...jne.							
Yhteensä							
- joista vastapuolena							

⁸ Osuuspankkien yhteenliittymään kuuluvien osuuspankkien tulee esittää niiden sopimusten yhteismäärä, joissa vastapuolena on tähän yhteenliittymään kuuluva yritys.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

samaan konserniin kuulu-
va yritys
Muussa kuin suojaamis-
tarkoituksessa tehdyt
sopimukset
Korkojohdannaiset
...jne.

Aineettomat hyödykkeet

Aineettomista hyödykkeistä esitetään niiden jakautuminen IT-kuluihin, muihin kehittämismenoihin, liikearvoihin ja muihin aineettomiin hyödykkeisiin.

Aineelliset hyödykkeet

Kiinteistöt ja kiinteistöyhteisöjen osakkeet ja osuudet eritellään maa- ja vesialueisiin, rakennuksiin sekä kiinteistöyhteisöjen osakkeisiin ja osuuksiin. Erikseen esitetään omassa käytössä olevat ja sijoitustarkoituksessa pidettävät. Lisäksi liitetietona on esitettävä ne menetelmät, joita sovelletaan kiinteistöomaisuuden ryhmittelyssä omassa käytössä oleviin ja sijoitustarkoituksessa pidettäviin.

Liitetietona esitetään sijoituskiinteistötarkoituksessa pidetystä, hankintameno- arvostetusta kiinteistöomaisuudesta kirjanpitoarvon lisäksi myös tämän omaisuuden **käyvät arvot**.

Käypään arvoon arvostettu sijoituskiinteistöomaisuus

Käypään arvoon luottolaitostoiminnasta annetun lain 153 §:n perusteella merkitystä muussa kuin omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta esitetään seuraavat tiedot:

- käyvän arvon määrittämisessä käytetyt menetelmät
- kuvaus ja kirjanpitoarvo kiinteistöomaisuudesta, joka käyvän arvon sijasta on arvostettu hankintameno- sen vuoksi, että käypää arvoa ei ole voitu määrittää luotettavasti
- tilikauden aikana myydyn, hankintameno- arvostetun – koska käypää arvoa ei ole voitu määrittää luotettavasti – sijoituskiinteistön myyntihetken kirjanpitoarvo sekä myyntivoiton tai -tappion määrä.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden muutokset tilikauden aikana

Taseeseen merkityistä aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä ilmoitetaan VMA:n 21 §:n 2 momentin mukaiset tiedot tilikauden aikana tapahtuneista muutoksista esimerkiksi seuraavan taulukon muodossa:

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Aineettomat hyödykkeet	Aineelliset hyödykkeet			
	Sijoituskiinteistöt ja sijoituskiinteistö- osakkeet	Muut kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	Muut aineelliset hyödykkeet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.				
Lisäykset				
Vähennykset				
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.				
Kertyneet poistot ja arvonlennukset 1.1.				
Vähennysten ja siir- tojen kertyneet pois- tot				
Tilikauden poisto				
Arvonlennukset				
Kertyneet poistot 31.12.				
Arvonkorotukset*				
Kirjanpitoarvo 31.12.				
Kirjanpitoarvo 1.1.				

*Arvonkorotusten muutokset tilikaudella on eriteltävä niiden lisäyksiin ja peruutuksiin.

Muut varat

Muista varoista esitetään niiden jakautuminen maksujenvälityssaamisiin, johdannaissopimuksiin liittyviin marginaalisaamisiin, arvopapereiden myyntisaamisiin (sijoituspalveluyritykset), takaussaamisiin ja muihin.

Siirtosaamiset ja maksetut ennakot

Tase-erään sisältyvät koroista johtuvat erät (korkosaamiset, maksetut korkoennakot) esitetään erikseen muista siirtosaamisista ja maksetuista ennakokomaksuista.

Laskennalliset verosaamiset ja -velat

Laskennalliset verosaamiset ja -velat eritellään tyypeittäin jaksotuseroista laskettuihin ja muista väliaikaisista eroista laskettuihin. Erityisesti tulee esittää verotuksessa vahvistettuihin tappioihin perustuva laskennallisten verosaamisten määrä, käyvän arvon rahastosta johtuva laskennallisten verovelkojen määrä samoin kuin taseeseen sisältyvistä arvonkorotuksista johtuva laskennallisen verovelan määrä, vaikka viime mainittua ei olisikaan merkitty taseeseen.

Luottolaitoksen yleiseen liikkeeseen laskemat velkakirjat

Tase-erästä esitetään kirjanpitoarvot ja nimellisarvot vaadetyypeittäin

- sijoitus- ja yritystodistukset

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

- joukkovelkakirjalainat
- muut.

Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat

Tase-erään johdannaissopimuksista kirjatut negatiiviset kirjanpitoarvot eritellään johdannaissopimuksia koskevassa erittelyssä. Tase-erään kirjatuista muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä rahoitusveloista esitetään vähintään niiden yhteismäärä sekä se, minkälaisesta toiminnasta ne ovat syntyneet (lyhyeksi myynnistä syntyneet, lähitulevaisuudessa takaisinostettavat rahoitusvelat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävien rahoitusvarojen kanssa yhdessä hallinnoitavat rahoitusvelat).

Muut velat

Muut velat eritellään muihin velkoihin ja pakollisiin varauksiin. Muista veloista on erikseen esitettävä maksujenvälitysvelat ja arvopapereiden ostovelat (sijoituspalveluyritykset) ja pakollisista varauksista niihin sisältyvät, olennaisiksi katsottujen pakollisten varausten ryhmät, esim. takauksia koskevat pakolliset varaukset.

Jokaisesta pakollisiin varauksiin sisältyvästä varausten ryhmästä esitetään kirjanpitoarvo tilikauden alussa ja lopussa, tilikauden lisäys, tilikaudella käytetty ja peruutettu määrä.

Siirtovelat ja saadut ennakot

Tase-erään sisältyvät koroista johtuvat erät (korkovelat, saadut korkoennakot) esitetään erikseen muista siirtoveloista ja saaduista ennakkomaksuista.

Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla

Jokaisesta huonommalla etuoikeudella olevasta velasta, jonka määrä ylittää 10 prosenttia tase-erän määrästä, esitetään seuraavat sopimuskohtaiset tiedot:

- velan kirjanpitoarvo ja nimellisarvo, valuutta, korko, eräpäivä tai tieto siitä, ettei eräpäivää ole
- tieto siitä, voidaanko ennaikaista takaisinmaksua vaatia
- velan etuoikeutta ja mahdollista osakkeiksi muuttamista koskevat ehdot
- velan käsittely vakavaraisuuslaskennan omien varojen laskennassa: se omien varojen erä, johon velka on sisällytetty, ja velasta tähän erään sisällytetty määrä.

Jokaisesta pääomalainasta, erikseen vakavaraisuuslaskennassa omiin varoihin sisällytettävistä ja muista, esitetään pääasialliset lainaehdot sekä lainalle

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

maksettavaksi sovittu kuluksi kirjaamaton korko tai muu hyvitys riippumatta siitä, kumuloituuko lainan sopimusehtojen mukaan koronmaksuvelvoite vai ei.

Luottolaitoksen rahoitusvarojen ja -velkojen maturiteettijakauma

Tase-eriin "Keskuspankkirahoitukseen oikeuttavat saamistodistukset", "Saamiset luottolaitoksilta", "Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä" ja "Saamistodistukset" merkityistä rahoitusvaroista sekä tase-eriin "Velat luottolaitoksille", "Velat yleisölle ja julkisyhteisöille", "Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat" ja "Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla" merkityistä rahoitusveloista esitetään maturiteettijakauma seuraavasti:

alle 3 kuukautta
3–12 kuukautta
1–5 vuotta
5–10 vuotta
yli 10 vuotta.

Maturiteettiluokka määritetään rahoitusvaroihin tai -velkoihin kuuluvan erän jäljellä olevan juoksuajan perusteella. Jos velkojalla on mahdollisuus määrätä rahoitusvelan takaisinmaksupäivä, se esitetään siinä maturiteettiluokassa, jona takaisinmaksua aikaisintaan voidaan vaatia. Vaadittaessa maksettavat talletukset sisällytetään aikaisimpaan maturiteettiluokkaan.

Johdannaissopimusten maturiteettijakauma esitetään näitä sopimuksia koskevassa erillisessä taulukossa.

Tase-erien erittely koti- ja ulkomaan rahan määräisiin ja samaan konserniin kuuluvilta

Tase-erät eritellään koti- ja ulkomaan rahan määräisiin. Erittelyä ei kuitenkaan tarvitse tehdä valuutoittain. Ulkomaan rahan määräisiä rahoitusvaroja ja -velkoja ovat erät, jotka tilinpäätöksessä muutetaan Suomen rahaksi tilinpäätöspäivän kurssiin. Konserniin kuuluvan valvottavan tulee kunkin tase-erän osalta esittää lisäksi niihin sisältyvät erät, joiden vastapuolena on samaan konserniin kuuluva tytär- tai osakkuusyritys.

Erittely voidaan esittää esimerkiksi seuraavanlaisena taulukkona:

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Tase-erä	Kotimaan raha	Ulkomaan raha	Yhteensä	Samaan konserniin kuuluvalta
Saamiset luottolaitoksilta				
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä				
Saamistodistukset ⁹				
Johdannaissopimukset				
Muu omaisuus ml. tase-erä				
"Käteiset varat"				
Yhteensä				
Velat luottolaitoksille				
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Yleiseen liikkeeseen laske- tut velkakirjat				
Johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat				
Muut velat				
Yhteensä				

Arvopaperilainaus

Arvopaperilainauksen kohteena olevista lainaksi annetuista rahoitusvaroista esitetään tase-erittäin näiden kirjanpitoarvot tilinpäätöksessä sekä tieto siitä, miten ne on arvostusta varten ryhmitelty (myytävissä olevat, kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät vai eräpäivään asti pidettävät). Arvopaperilainauksen kohteena olevista lainaksi otetuista rahoitusvaroista, joita ei ole merkitty taseeseen, esitetään tilinpäätöshetken käyvät arvot.

Arvopapereiden takaisinostosopimukset

Aidon takaisinostosopimuksen perusteella myydyistä rahoitusvaroista (repo-sopimukset) taseeseen merkityt velat eritellään luottolaitoksille oleviin ja muille kuin luottolaitoksille oleviin velkoihin.

Aidon takaisinostosopimuksen perusteella ostetuista rahoitusvaroista (reverse repo-sopimukset) taseeseen merkityt saamiset eritellään luottolaitoksilta oleviin ja muilta kuin luottolaitoksilta oleviin saamisiin.

Käypien arvojen määrittäminen muun kuin markkina-arvon perusteella sekä tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset

Kun käypään arvoon arvostettavien rahoitusvälineiden ja johdannaissopimusten käypänä arvona on VMA:n asetuksen 7 §:n 2 momentin 2 kohdan mukaisesti käytetty

- arvoa, joka on johdettavissa rahoitusvälineen osien tai vastaavanlaisien rahoitusvälineiden markkina-arvoista, tai
- arvoa, joka on laskettavissa rahoitusmarkkinoilla yleisesti hyväksytyillä arvostusmalleilla ja -menetelmillä, jos markkina-arvo on niillä luotettavasti määriteltävissä,

⁹ Sisältää myös keskuspankkirahoituksen oikeuttavat saamistodistukset.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

on liitetietona esitettävä tässä määrittämisessä käytettyjen arvostusmallien ja -menetelmien *perusteet*.

Lisäksi on esitettävä käypään arvoon arvostetuista rahoitusvälineistä suoraan tuloslaskelmaan kirjatut käyvän arvon muutokset rahoitusvälineryhmittäin tuloslaskelmaeran "Arvopaperikaupan nettotuotot" erittelynä.

Hankintamenoon käyvän arvon sijasta arvostetut rahoitusvarat

Liitetiedoissa on ilmoitettava, jos joitakin olennaisia rahoitusvarojen eriä on käyvän arvon sijasta arvostettu hankintamenoon sen vuoksi, ettei käypää arvoa ole luotettavasti voitu määrittää. Näistä eristä on esitettävä kirjanpitoarvot ja selvitys syistä, miksi käypää arvoa ei ole luotettavasti voitu määrittää. Edelleen on esitettävä, aiotaanko erät pitää pysyvästi hallussa ja jos ei, miten eristä aiotaan luopua. Mikäli tällaisia eriä on tilikaudella myyty, esitetään myyntihetken kirjanpitoarvot ja myyntivoiton tai -tappion määrä.

Rahoitusvarojen ja -velkojen käyvät arvot ja kirjanpitoarvot

Tase-erittäin esitetään rahoitusvarojen ja -velkojen tilinpäätöspäivän käyvät arvot ja kirjanpitoarvot seuraavasti:

Rahoitusvarat	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Käteiset varat		
Saamiset luottolaitoksilta		
Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä		
Saamistodistukset		
Osakkeet ja osuudet		
Osakkeet ja osuudet omistusyhteisyrityksissä		
Osakkeet ja osuudet samaan konserniin kuuluvissa yrityksissä		
Johdannaissopimukset		
Rahoitusvelat		
Velat luottolaitoksille		
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille		
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Johdannaissopimukset ja muut kaupankäyntitar- koituksessa pidettävät velat		
Velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla		

Oman pääoman erät

Omasta pääomasta – käyvän arvon rahasto mukaan lukien – esitetään tase-eräkohtainen erittely määrästä tilikauden alussa, lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana.

Kilan lausunnon 1750/2005 mukaisesti "Edellisten tilikausien voitto/tappio"-erään kirjatut tilinpäätösperiaatteiden muutokset sekä virheiden oikaisu on esitettävä erikseen ja selostettava näiden perusteet.

Vapaaseen omaan pääomaan sisältyvien **jakokelvottomien** erien määrä tulee esittää erikseen.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT***Osakepääoma¹⁰***

Osakepääomasta esitetään jaottelu osakelajeihin ja osakelajia koskevat yhtiöjärjestyksen pääasialliset määräykset. Osakelajikohtaisesti esitetään

- osakelajin tunnus
- osakkeiden lukumäärä
- osakkeen äänimäärä
- osakkeiden hankintaa koskevat rajoitukset
- osakkeenomistajan etuoikeus uusiin osakkeisiin osakepääomaa korotettaessa
- osinko-oikeus.

Omassa hallussa olevista omista osakkeista esitetään osakelajeittain lukumäärä, yhteenlaskettu nimellisarvo ja hankintameno.

Vastaavat tiedot esitetään osuuskuntalain (1488/2001) 12 luvun 1 §:ssä tarkoitetusta sijoituspääomasta tai säästöpankkilain (1502/2001) 13 §:ssä tarkoitetusta kantarahastosta taikka hypoteekkiyhdistyksistä annetussa laissa (936/1978) tarkoitetusta lisäpääomasta.

Osakkeita koskevat osakeannit, optio-oikeudet ja vaihtovelkakirjojen liikeeseenlaskut¹¹

Erikseen on annettava tiedot valvottavan antamiin optio-oikeuksiin ja vaihtovelkakirjalainoihin perustuvan uusmerkinnän ajasta ja ehdoista sekä niiden nojalla merkittävistä osakkeista osakelaji, lukumäärä ja yhteenlaskettu nimellisarvo sekä näiden tuottama omistus- ja ääniosuus.

Lisäksi annetaan tiedot hallituksen voimassa olevista uusmerkintää, optio-oikeuksien antamista ja vaihtovelkakirjalainan ottamista koskevista valtuutuksista.

Osakeyhtiölaki 624/2006, 8 luku 5 § ja 8 §

Toimintakertomuksessa on aina ilmoitettava OYL:ssa edellytetyt tiedot. Vastaavat tiedot voidaan kuitenkin toimintakertomuksen sijasta ilmoittaa **tilinpäätöksen liitetietona** (OYL 8 luvun 5 §:n 1 mom.).

---

¹⁰ VMA 22 § 1 mom. 11 kohta.

¹¹ VMA 22 § 1 mom. 9 ja 10 kohta.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT***Suurimmat osakkeenomistajat ja osakkeiden omistuksen jakautuminen***

Valvottavat, joihin sovelletaan valtiovarainministeriön asetusta arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta (153/2007), ilmoittavat mainitun asetuksen (2 luku 5 §:n 1 momentin 2–4 kohdat) mukaiset tiedot omistuksen jakautumisesta ja suurimmista osakkeenomistajista.

Tuloslaskelman eriä koskevat liitetiedot

Jos tuloslaskelmakaavassa sisennettynä esitettyjä tase-eriä on VMA:n 2 luvun 14 §:n 4 momentin perusteella yhdistelty, on nämä esitettävä liitetiedoissa eriteltyinä.

Korkotuottojen ja -kulujen erittely tase-erittäin:

Korkotuotot esitetään eriteltyinä rahoitusvarojen tase-erittäin seuraavasti:

- saamiset luottolaitoksilta
- saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöiltä
- saamistodistukset
- johdannaissopimukset
- muut korkotuotot.

Lisäksi erikseen esitetään arvoltaan alentuneista luotoista ja muista saamisista kirjatut korkotuotot.¹²

Korkokulut esitetään eriteltyinä rahoitusvelkojen tase-erittäin seuraavasti:

- velat luottolaitoksille
- velat yleisölle ja julkisyhteisöille
- yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat
- johdannaissopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat
- velat, joilla on huonompi etuoikeus kuin muilla veloilla
- muut korkokulut.

Konserniin kuuluvan valvottavan tulee lisäksi esittää samaan konserniin kuuluvilta tytä- ja osakkuusyrityksiltä saadut korkotuotot ja niille suoritettut korkokulut.

Leasingtoiminnan nettotuotot:

Leasingtoiminnan nettotuotot esitetään eriteltyinä:

- vuokratuotot
- leasingomaisuuden suunnitelman mukaiset poistot
- leasingomaisuuden arvonalentumiset

---

¹² Liitetieto on esitettävä viimeistään vuoden 2009 tilinpäätöksessä.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

- leasingomaisuuden luovutusvoitot ja -tappiot (netto)
- palkkiotuotot
- muut tuotot
- muut kulut.

Tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista

Osakesijoituksista saadut osinkotuotot eritellään rahoitusvararyhmittäin:

- myytävissä oleviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot
- kaupankäyntitarkoituksessa pidettäviin rahoitusvaroihin luokitelluista sijoituksista saadut osinkotuotot
- samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä saadut osinkotuotot ja omistusyhteisyriksiltä saadut osinkotuotot.

Palkkiotuotot ja -kulut

Palkkiotuotot ja -kulut eritellään sen mukaan, mistä toiminnasta ne on saatu tai maksettu. Erittely voidaan esittää esimerkiksi seuraavalla tavalla:

Palkkiotuotot

- luotonannosta
- ottolainauksesta
- maksuliikenteestä
- rahastoista
- omaisuudenhoidosta
- lainopillisista tehtävistä
- arvopaperinvälityksestä
- arvopapereiden liikkeeseenlaskusta
- vakuutusten välityksestä (vakuutustoiminnasta)
- takausten myöntämisestä
- muusta toiminnasta.

Palkkiokulut

- maksetuista toimitusmaksuista
- muista.

Arvopaperikaupan nettotuotot

Arvopaperikaupan nettotuotot eritellään saamistodistuksista, osakkeista ja osuuksista sekä muista kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä ja käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattaviksi luokitelluista rahoitusinstrumenteista saatuihin tuottoihin, erikseen rahoitusinstrumenttien luovutuksista syntyneisiin voittoihin (tappioihin) ja käypään arvoon arvostamisesta johtuviin voittoihin (tappioihin). Lisäksi nettotuotot eritellään käypään arvoon arvosta-

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

mismahdollisuuden perusteella kirjatuista eristä johtuviin voittoihin (tappioihin).

Käypään arvoon arvostamisesta johtuvat käyvän arvon muutokset on lisäksi eriteltävä rahoitusvälineryhmittäin.

Erittely voidaan esimerkiksi esittää seuraavan taulukon muodossa:

	Myyntivoitot ja - tappiot (nto)	Käyvän arvon muutokset (nto)	Muut erät	Yhteensä
Saamistodistuksista				
Osakkeista ja -osuuksista				
Johdannaissopimuksista				
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä veloista				
Käypään arvoon arvostamismahdollisuuden perusteella kirjatuista eristä				
Arvopaperikaupan nettotuotot yhteensä				
Valuuttatoiminnan nettotuotot				
Tuloslaskelmaerä yhteensä				

Myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot

Myytävissä oleviksi rahoitusvaroiksi määritellyistä rahoitusvaroista – osakkeista tai saamistodistuksista – tuloslaskelmaan kirjatut erät eritellään sen mukaan, ovatko ne ovat johtuneet

- rahoitusvarojen luovutuksista (voitot/tappiot)
- arvonalentumisista (tappiot)
- arvonalentumisten peruutuksista (vain saamistodistuksista)
- siirroista käyvän arvon rahastosta.

Suojauslaskennan nettotulos

Suojauslaskennan nettotulos eritellään suojausinstrumenteiksi määriteltyjen johdannaissopimusten käypään arvoon arvostamisesta johtuneisiin nettovoittoihin (-tappioihin) ja suojauskohteiksi määriteltyjen rahoitusinstrumenttien käypään arvoon arvostamisesta johtuneisiin nettovoittoihin (-tappioihin).

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot

Sijoituskiinteistöjen nettotuotot eritellään vuokratuottoihin, vuokratuluihin, suunnitelman mukaisiin poistoihin, myyntivoittoihin (-tappioihin), käypään arvoon arvostamisesta johtuneisiin voittoihin (-tappioihin), arvonalentumistappioihin, näiden peruutuksiin sekä muihin sijoituskiinteistöistä johtuviin tuottoihin ja kuluihin.

Liiketoiminnan muut tuotot

Liiketoiminnan muut tuotot eritellään

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

- vuokratuottoihin omassa käytössä olevasta kiinteistöomaisuudesta
- omassa käytössä olevan kiinteistöomaisuuden luovutuksista syntyneisiin myyntivoittoihin
- fuusiovoittoihin
- vakuusrahastoavustuksiin
- muihin tuottoihin.

Liiketoiminnan muut kulut

Liiketoiminnan muut kulut eritellään

- vuokrakuluihin
- omassa käytössä olevista kiinteistöistä johtuviin kuluihin
- omassa käytössä olleiden kiinteistöjen luovutuksista johtuneisiin tappioihin
- fuusiotappioihin
- vakuusrahastomaksuihin
- muihin kuluihin.

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä

Poistot ja arvonalentumiset aineellisista ja aineettomista hyödykkeistä (konsernitilinpäätöksessä syntynyt konserniliikearvo pois lukien) eritellään liitetiedoissa suunnitelman mukaisesti poistoihin, arvonalentumisiin ja arvonalentumisten mahdollisiin peruutuksiin.

Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista sekä muista rahoitusvaroista

Tuloslaskelman mukaisista arvonalentumistappioista eritellään erikseen tilikaudella kirjattujen tappioiden bruttomäärät ja vähennykseksi kirjatut peruutukset ja palautukset seuraavasti:

Tase-erä	Sopimuskohtaiset arvonalennustappiot brutto	Ryhmäkohtaiset arvonalennustappiot brutto	Vähennykset	Tuloslaskelmaan kirjatut
Saamisista luottolaitoksilta				
Saamisista yleisöltä ja julkisyhteisöltä				
Takauksista ja muista taseen ulkopuolisista eristä				
Muista				
Arvonalentumistappiot luotoista ja muista sitoumuksista yhteensä				
Eräpäivään asti pidettävistä saamistodistuksista				
Konserniosakkeista ja -osuuksista				
Omistusyhteysosakkeista ja -osuuksista				

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Arvonalentumistappiot
muista rahoitusvarois-
ta yhteensä
Arvonalentumistappiot
yhteensä

Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut

Muun kuin varsinaisen toiminnan tuotot ja kulut eritellään tarvittaessa.

Liiketoiminta-alueita ja maantieteellisiä markkina-alueita koskevat tiedot

Tilikauden tuottojen yhteismäärä, liikevoitto (-tappio), varat yhteensä ja velat yhteensä sekä henkilöstö esitetään eriteltyinä liiketoiminta-alueittain. Jos valvottavalla on toimintaa ulkomailla (ulkomainen sivukonttori / ulkomainen tytäryhtiö), esitetään tarvittaessa lisäksi maantieteellinen jakautuminen.

Tuottojen yhteismäärään luetaan sijoituspalveluyrityksessä tuloslaskelman erä sijoituspalvelutoiminnan tuotot ja luottolaitoksessa tuloslaskelman erät "korkokate", "tuotot oman pääoman ehtoisista sijoituksista", "palkkiotuotot", "arvopaperikaupan ja valuuttatoiminnan nettotuotot", "myytävissä olevien rahoitusvarojen nettotuotot", "suojauslaskennan nettotulos", "sijoituskiinteistöjen nettotuotot", ja "liiketoiminnan muut tuotot".

Koska tilinpäätöksessä esitettävän liiketoiminta-alueiden jaottelun yhdenmukaisuus valvottavan oman raportoinnin kanssa on tarkoituksenmukaisinta, **näiden alueiden määrittely on valvottavan itsensä päätettävissä.**

Mikäli tiedot esitetään eliminoimattomina, siitä pitää olla maininta.

Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Annetut vakuudet

Annetut vakuudet eritellään seuraavasti:

Omasta velasta annetut Tase-erä	Pantit	Kiinnitykset	Muut vakuudet	Yhteensä
Velat luottolaitoksille				
Velat yleisölle ja julkisyhteisöille				
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat				
Johdannaisopimukset ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät velat				
Muut velat				
Huonommalla etuoikeudella olevat velat				
Omasta velasta annetut yhteensä				
Muusta syystä omasta puolesta annetut				
Konserniyhtiön puolesta annetut				

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Muiden puolesta
annetut
joista lähipiiriin kuuluvalle
johdolle

Eläkevastuut

Liitetietona esitetään, miten henkilökunnan lakisääteinen eläketurva ja mahdollinen lisäeläketurva on järjestetty. Samoin on ilmoitettava mahdollinen kirjanpitoon sisältyvän eläkevastuun määrä.

Leasing- ja muut vuokravastuut

Ei-peruutettavissa olevien leasing- ja muiden vuokrasopimusten perusteella maksettavat vähimmäisvuokrat eritellään seuraavasti:

Yhden vuoden kuluessa	xxx
Yli vuoden kuluessa ja enintään viiden vuoden kuluessa	xxx
Yli viiden vuoden kuluessa	xxx

Lisäksi ilmoitetaan näiden sopimusten olennaiset irtisanomis- ja lunastusehdot.

Taseen ulkopuoliset sitoumukset

Taseen ulkopuoliset sitoumukset eritellään valvottavan kanssa samaan konserniin kuuluvien tytä- ja osakkuusyritysten puolesta tehtyihin ja muihin. Taseen ulkopuoliset sitoumukset tulee lisäksi eritellä pääsitoumuslajeittain (takaukset, takuusitoumukset, pantit, kiinnitykset, käyttämättömät luottojärjestelyt, talletuksentekosopimukset, merkintäsitoumukset jne.)

Rahoitusvakuuslain mukaisessa siirrossa vastaanotettu vakuus

Rahoitusvakuuslain (11/2004) mukaisessa siirrossa vastaanotetusta sellaisesta vakuudesta, jonka valvottava – vakuuden saajana – voi myydä tai pantata edelleen, on esitettävä tilinpäätöshetken käypä arvo, samoin kuin tällaisen mahdollisen myydyn tai edelleen pantatun vakuuden tilinpäätöshetken käypä arvo ja tieto siitä, onko valvottavalla velvollisuus palauttaa vakuus.

Välityssaamiset ja -velat

Liitetietona on esitettävä valvottavan asiakkaansa lukuun tapahtuneista omaisuuden myynneistä ja ostoista syntyneiden myyntisaamisten ja ostovelkojen yhteismäärät.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT***Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt***¹³

Liitetietona on ilmoitettava muista taseen ulkopuolisista järjestelyistä niiden:

- 1) luonne;
- 2) liiketoiminnallinen peruste;
- 3) taloudellinen vaikutus valvottavaan, kun niistä aiheutuvat riskit tai hyödyt ovat olennaisia ja tätä tietoa voidaan pitää valvottavan taloudellisen aseman arvioinnin kannalta välttämättömänä.

Henkilöstöä ja johtoa koskevat liitetiedot

Henkilöstöstä esitetään seuraavat lukumäärätiedot:

Ryhmä	Keskimääräinen lukumäärä	Muutos tilikauden aikana ¹⁴
Vakinainen kokoaikainen henkilöstö		
Vakinainen osa-aikainen henkilöstö		
Määräaikainen henkilöstö		
Yhteensä		

Johdolle – toimitusjohtaja, toimitusjohtajan sijainen, hallituksen ja hallituneuvoston jäsenet ja varajäsenet sekä vastaaviin toimielimiin kuuluvat – näistä tehtävistä maksetut palkat ja palkkiot on ilmoitettava toimielinکوhtaisesti.

Toimitusjohtajalle, hänen sijaiselleen, hallituksen ja hallituneuvoston jäsenille ja varajäsenille sekä vastaaviin toimielimiin kuuluville on toimielinکوhtaisesti ilmoitettava heille myönnettyjen luottojen yhteismäärä samoin kuin tämän määrän vähennys ja lisäys tilikauden aikana. Lisäksi esitetään edellä mainittuihin toimielimiin kuuluvien henkilöiden hyväksi myönnettyjen takausten ja muiden taseen ulkopuolisten sitoumusten yhteismäärä vastaavalla tavalla eriteltynä.¹⁵

Johdon – myös johtoon aikaisemmin kuuluneiden henkilöiden – osalta ilmoitetaan lisäksi toimielinکوhtaisesti eläkesitoumusten yhteismäärä.

Toimitusjohtajaa ja tämän sijaista koskevat palkka-, palkkio- ja eläketiedot voidaan esittää yhdessä hallituksen jäsenten ja varajäsenten vastaavien tietojen kanssa, mikäli tiedot koskevat yksittäistä henkilöä.

VMA:n 26 §:n 4 momentin mukaisesti palkat ja palkkiot sekä eläkesitoumukset on eriteltävä henkilöittäin – myös aikaisemmin toimielimiin kuuluneiden osalta – silloin, kun valvottavan liikkeeseen laskema arvopaperi (osake tai joukkovelkakirja) on arvopaperimarkkinalaissa (495/1989) tarkoitettujen julkisen kaupankäynnin kohteena. Pienistä kokouspalkkiosummista

¹³ VMA 549/2008, Liitetieto tulee antaa viimeistään tilinpäätöksessä 2009, aikaisempi soveltaminen on sallittu.

¹⁴ Vaihtoehtoisesti voidaan esittää henkilömäärä tilikauden lopussa.

¹⁵ Mikäli vastaava tieto on esitettävä lähipiiriliiketoimia koskevana tietona, samaa ei tarvitse esittää toiseen kertaan. Tietojen välillä pitää kuitenkin olla viittaus, missä vaadittava tieto on esitetty.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

voidaan esittää liitetietona sovitun palkkion määrä ja viitata henkilöiden osalta toimintakertomuksen tietoihin.

Lähipiiriliiketoimet

Valvottavan on esitettävä liitetietona tiedot valvottavan ja sen lähipiirin välillä tehdyistä liiketoimista, jos ne ovat olennaisia eikä niitä ole toteutettu tavanomaisin kaupallisin ehdoin. Yksittäisiä liiketoimia koskevia tietoja voidaan yhdistellä lajeittain, jollei tietojen erillistä esittämistä voida pitää välttämättömänä arvioitaessa liiketoimen vaikutusta valvottavan taloudelliseen asemaan. Esitettäviin tietoihin tulee sisältyä:

- 1) kuvaus liiketoimesta;
- 2) liiketoimen arvo;
- 3) lähipiirisuhteen luonne;
- 4) muut valvottavan taloudellisen aseman arvioimisen kannalta välttämättömät tiedot.¹⁶

Luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta olevat laina- ja muut rahoitussaamiset sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset ja näiden puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet

Tase-erittäin eriteltyinä esitetään luottolaitoksen lähipiiriin kuuluvilta luonnollisilta henkilöiltä¹⁷, yhteisöiltä tai säätiöiltä olevien laina- ja muiden rahoitussaamisten yhteismäärä sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyt sijoitukset yhteensä. Lisäksi ilmoitetaan näitä saamisista ja sijoituksista koskevat pääasialliset ehdot. Samoin liitetietona tulee esittää lähipiiriin puolesta toisen antaman luoton maksamisesta annetut takaukset ja asetetut vakuudet (annetut pantit, kiinnitykset) yhteensä sekä annettujen takausten ja asetettujen vakuuksien pääasiallinen sisältö.

Lähipiiriin kuuluvilta olevista laina- ja muista rahoitussaamisista sekä tällaisiin yhteisöihin tehdyistä sijoituksista on lisäksi esitettävä näistä tehdyt arvonalentumistappiot tilikauden alussa erikseen luotoista ja muista rahoitussaamisista ja erikseen sijoituksista, tilikaudella kirjatut arvonalentumistappiot sekä arvonalentumistappiot tilikauden lopussa.

Erittely voidaan esittää esimerkiksi näin:

Lähipiiriin kuulumisperuste	Tase-erä	Yhteensä	Takaukset/ vakuudet		
	Saamiset yleisöltä ja julkisyhteisöltä	Saamistodistukset	Osakkeet	Muut saamiset	
Omistus					
Johto					
Omistajayhteisön johto					

¹⁶ VMA 549/2008, edellä olevassa kappaleessa tarkoitettujen lähipiiriä koskevat liitetiedot tulee antaa viimeistään vuoden 2009 tilinpäätöksessä, aikaisempi soveltaminen on sallittu.

¹⁷ Mikäli vastaava tieto on esitettävä henkilöstöä ja johtoa koskevana liitetietona, samaa ei tarvitse esittää toiseen kertaan. Tietojen välillä pitää kuitenkin olla viittaus, josta käy ilmi, missä vaadittava tieto on esitetty.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

Sukulaisuus
Määräysvalta
Eläkesäätiö/-kassa
Yhteensä
Arvonalentumistappiot tili-
kauden alussa
Tilikauden arvonalentumis-
tappiot
Arvonalentumistappiot tili-
kauden lopussa

Lähipiirillä tarkoitetaan tässä yhteydessä lähipiiriä sellaisena kuin se on määritelty kulloinkin voimassa olevassa IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä -standardissa.

Valvottava saa jättää esittämättä lähipiiriliiketoimia koskevat tiedot, jos liiketoimen osapuolena on valvottavan tai sen kanssa samaan konserniin kuuluvan yrityksen täysin omistama tytäryritys.

IAS 24 Lähipiiriä koskevat tiedot tilinpäätöksessä määrittelee lähipiirin seuraavasti:

Osapuoli kuuluu yhteisön lähipiiriin, jos:

(a) osapuoli välittömästi tai yhden tai useamman välikäden kautta välillisesti:

(i) käyttää yhteisössä määräysvaltaa, on yhteisön määräysvallassa tai on yhteisön kanssa saman määräysvallan alaisena (tämä kattaa emo-, tytär- ja sisaryritykset);

(ii) omistaa yhteisöstä sellaisen osuuden, joka tuottaa sille huomattavan vaikutusvallan yhteisössä; tai

(iii) käyttää yhteisössä toisen osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa;

(b) osapuoli on yhteisön osakkuusyritys;

(c) osapuoli on yhteisyritys, jossa yhteisö on yhteisyrittäjien osapuolena;

(d) osapuoli on yhteisön tai sen emoyrityksen johtoon kuuluva avainhenkilö;

(e) osapuoli on kohdissa (a) tai (d) tarkoitetun henkilön läheinen perheenjäsen;

(f) osapuoli on yhteisö, jossa kohdassa (d) tai (e) tarkoitettu henkilö käyttää välittömästi tai välillisesti määräysvaltaa, toisen osapuolen kanssa yhteistä määräysvaltaa tai huomattavaa vaikutusvaltaa tai jossa tällaisella henkilöllä on välittömästi tai välillisesti merkittävä äänivalta; tai

(g) osapuoli on työsuhteen päättymisen jälkeisiä etuuksia koskeva järjestely yhteisön tai sen lähipiiriin kuuluvan yhteisön henkilöstöä varten.

Omistukset muissa yrityksissä

Liitetietona esitetään seuraavat tiedot niistä yrityksistä, joiden omistusosuus ylittää yhden viidesosan tai joissa valvottavalla on rajoittamaton vastuu:

- yrityksen nimi ja kotipaikka

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

- omistusosuus
- viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen oma pääoma
- tilikauden voitto (tappio)
- yritysmuoto, jos muu kuin osakeyhtiö.

Omistusosuuteen luetaan myös sellaisen henkilön omistukset, joka toimii omissa nimissään mutta valvottavan lukuun.

Omistusta koskeva liitetieto saadaan jättää esittämättä, jos

- valvottavalle tai omistuksen kohteena olevalle yritykselle aiheutuisi merkittävää haittaa tiedon esittämisestä – poikkeamisen perusteet on tällöin esitettävä – tai
- tieto on vähämerkityksellinen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi.

Tieto omasta pääomasta ja tilikauden voitosta tai tappiosta saadaan jättää esittämättä, jos yritys yhdistellään tytär- tai osakkuusyrittäksenä valvottavan tai sen emoyrittäksen konsernitilinpäätökseen tai valvottavalla on vähemmän kuin puolet yrityksen osakkeista tai osuuksista eikä yritys ole velvollinen ilmoittamaan tasetaan rekisteröitäväksi.

Muut liitetiedot***Tietoja notariaattitoiminnasta ja hallussa olevien asiakasvarojen kokonaismäärä***

Liitetiedossa ilmoitetaan, minkä tyyppistä omaisuudenhoitopalvelua sijoituspalveluyritys tai luottolaitos tarjoaa yleisölle. Toiminnan laajuutta kuvaavana tietona valvottavan on ilmoitettava sen hallussa olevien asiakasvarojen ja omaisuudenhoidossa olevien varojen määrä tilinpäätöshetkellä, viimeksi mainitut jaoteltuina täyden valtakirjan perusteella ja muun sopimuksen perusteella omaisuudenhoidossa oleviin.

Osuuspankkia ja muuta osuuskuntamuotoista valvottavaa koskevat liitetiedot

Osuuspankin ja muun osuuskuntamuotoisen valvottavan on liitetiedoissa esitettävä

- jäsenten lukumäärä
- maksamatta olevat osuusmaksut
- irtisanotut osuusmaksut
- irtisanotut lisäosuusmaksut.

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT**Tilintarkastajan palkkiota koskevat liitetiedot**¹⁸

Rahoitustarkastus **suosittelee**, että valvottava, jonka kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan tilintarkastuslain (459/2007) mukaisesti, esittäisi tilintarkastajan palkkiot eriteltyinä toimeksiantoryhmittäin seuraavasti:

- 1) tilintarkastus
- 2) tilintarkastuslain 1 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetut toimeksiannot
- 3) veroneuvonta
- 4) muut palvelut.

Konserniin kuuluvaa valvottavaa koskevat liitetiedot

Kotimaiseen ja siihen verrattavaan ulkomaiseen konserniin kuuluva valvottavan on liitetietona esitettävä:

- sen emoyrityksen nimi ja kotipaikka, joka laatii konsernitilinpäätöksen suurimmasta konsernista, johon valvottava kuuluu
- sen emoyrityksen nimi ja kotipaikka siinä alakonsernissa, joka sisältyy edellisessä kohdassa tarkoitettuun konserniin ja johon valvottava tytäryrityksenä kuuluu
- tieto siitä, mistä on saatavissa jäljennös edellä tarkoitetuista tilinpäätöksistä.

Jos konsernitilinpäätös on jätetty laatimatta kirjanpitolain 6 luvun 1 §:n 4 momentin nojalla, emoyrityksen tuloslaskelman tai taseen liitetietona on mainittava tästä poikkeuksesta sekä sen yrityksen nimi ja kotipaikka, jonka laatimaan konsernitilinpäätökseen emoyrityksen ja sen tytäryrityksen tilinpäätökset yhdistellään.¹⁹

---

¹⁸ Suositus on samansisältöinen kuin kirjanpitoasetuksen 2 luvun 7 a §.

¹⁹ VMA 29 § 2 mom.